

Серед численних народів, які здавна проживали в Криму, боляри зберегли свою традиційну культуру. А переселяючись вони на Кримський півострів з початку XIX століття, люди жили радостями і печалами, тут пережили вісіннє ліхоліття. Влітку 1944 року разом з іншими народами з Криму були депортовані і болгари. Протягом часу, змінилося життя. Повертається тепер кримська болгарська на свою батьківщину, в Крим.

Хочеться згадати про деякі з давніх звичаїв кримських болгар, про традиційні заняття і розваги болгарської молоді. Можливо, не все з давнини забуто, може, що це скончилось мого зачаруванням?

У болгар побутувало близько 40 храмових і народних свят. Вірні вони в і русалок, і до чарівників зверталися з проханнями. Церкви ж свята відзначали дуже урочисто.

У всіх колоніях — а на початку ХХ століття в Криму їх було 16 — болгарська молодь любила водити хороводи. Танки проводжувались від ранньої весни до пізньої осені. У колоніях Феодосійського повіту хороводи водили протягом усого року. Дівчата тратились за хустки, не мали права розмовляти і кти порушили з хlopцем. У хороводі обов'язково брали участь заміжні жінки. Закінчувалися хороводи, і дівчата розходилися по дому.

У вересні, після закінчення польових робіт, молодь влаштовувала сидянки, або пурпинки. Телінми венчорами збиралися на вулиці довкола вогнищ хlopці і дівчата. А коли наступали холода, молодь збиралася в хатах. Разом з дівчаторами на пурпинки приходили і заміжні жінки. Вони пралять льон, викону-

з запрошенням однієї з господинь у її дім приходили дівчата, щоб разом виконати яку-будь роботу. Найчастіше вони працювали своїх гостей. На ці зібрання з'являлися і хlopці. При вході у кімнату дівчата піднімалися зі своїх місць. У ці дні усі запрошені відгати свої накіраче вівтаря. Хlopці пріносили для дівчат гостинці: пра-

віз і рушали в дорогу. Попереду вела хlopці підіткани мітлами дорогу. За везом ішly два хlopці, передніні в нареченні. За це господиня частувала своїх гостей. На ці зібрання з'являлися і хlopці. При вході у кімнату дівчата піднімалися зі своїх місць. У ці дні усі запрошені відгати свої накіраче вівтаря. Хlopці пріносили для дівчат гостинці: пра-

віз і рушали в дорогу. Попереду вела хlopці підіткани мітлами дорогу. За везом ішly два хlopці, передніні в нареченні. За це господиня частувала своїх гостей. На ці зібрання з'являлися і хlopці. При вході у кімнату дівчата піднімалися зі своїх місць. У ці дні усі запрошені відгати свої накіраче вівтаря. Хlopці пріносили для дівчат гостинці: пра-

ЧИ ПОВЕРНУТЬСЯ ДАВНІ ЗВИЧАЇ?

вали різні жіночі роботи, співали пісні. З неодружених хlopців були тільки ті, які хотіли на вечірці вибрати собі нареченну. Якщо хlopець зважався на цей крок, то він мусив підійти до матері своєї обраниці і попросити дозвіл поцілувати її руку. Якщо вона згоджувалася, то дозволяла її сліпувати своєю рукою. Після цього хlopець зважався на чистоту своєї руки. Час між у розмовами, розгадуванням загадок. Гарно було за дружною роботою співати пісні. Закінчивши роботу, деякі з дівчат запиравши очі, відходили від хlopця.

У болгарських дівчата Феодосійського повіту відвідувалися як хустки, не мали права розмовляти і кти порушили з хlopцем. У хороводі обов'язково брали участь заміжні жінки. Закінчувалися хороводи, і дівчата розходилися по дому.

У вересні, після закінчення польових робіт, молодь влаштовувала сидянки, або пурпинки. Телінми венчорами збиралися на вулиці довкола вогнищ хlopці і дівчата. А коли настуپали холода, молодь збиралася в хатах. Разом з дівчаторами на пурпинки приходили і заміжні жінки. Вони пралять льон, викону-

валики, горіхи, цукерки. У селищі Кишлав (нині село Курське Білогірського району) було принято, щоб за чистування дівчини ціпувала хlopець руку.

Час між у розмовами, розгадуванням загадок. Гарно було за дружною роботою співати пісні. Закінчивши роботу, деякі з дівчат запиравши очі, відходили від хlopця.

У болгарських дівчата Феодосійського повіту відвідувалися як хустки, не мали права розмовляти і кти порушили з хlopцем. У хороводі обов'язково брали участь заміжні жінки. Закінчувалися хороводи, і дівчата розходилися по дому.

Молоді хlopці цікаво святкували кукарій, або маскарадний дім (в понеділок на Масляницю). Вони одягали маски — зверхи з рогами, а внизу з дівчинами бородами з кінського хвоста, на шию чіпляли давоники і бубони. З-посеред веселого товариства обирали «царя», садили його на двоколісний

для веселої гулянки. Жінки-болгарки в цей час давали «циарю» гроши і подарунки для того, щоб прикрасити «кукарійну». Наступного дня прийнято від них поверталося і приймалося жінками як освячене: одні вірили, що будуть мати дітей, інші — що їхні діти не будуть вмирати.

Странною бідою для селян були посухи. Щоб пропливалися на землю дощі, що відродялися добрий урожай, болгарські дівчата влаштовували 9 травня (за старим стилем) свято «Передура лада». За хребтом вони обирали одну дівчину, віддали її в старій одяг, іноді навіть у пахтітті, закривали її обличчя з піснями обливали водою біля кожного колодязя.

Господарі пригощали їх за це борошном, маслом, іншими продуктами, а також давали гроши. Увечері того ж дня з криками і гиканням дівчата розірвали і закопували в землю зі соломою; поздяї процесіонно відійшли зі села, ніби наближалися до одного з колодязів і обходили його дровами. Після цього дівчата ішли в поле, іноді починали там великий хоровод, і хlopці влаштували з піснями вуличними сесії, ніби сидячи на пічках на плечах. Потім вони закликали на землю дощі.

Юрій ЛАПТЕВ,
науковий співробітник
Кримського
етнографічного музею.

Українці у світі

ЗДОБУТКИ ТОВАРИСТВА «КОБЗАР»

У Башкортостані живуть близько 75 тисяч українців. Тут діє товариство «Кобзар», яке очолює радник мера Уфі з національної питань Василь Бабенко. Адміністрація столиці піша назустріч утворенню організації, надала їй прізвищення у Палаці культури. Почали створюватися українські гуртки, фольклорні колективи, відчинили двері недільна школа.

Але не лише в Уфі розгорнувся рух за відродження серед українців національної культури. Адже в цій країні українці переселялися цілими селами. Тож одна за однією почали відкриватися українські школи в селах Санжарівці (переселенці з Полтавщини), Степанівці (переселенці з Сумщини), Іваненковому (переселенці з Катеринославщини). За парти сили не тільки діти, а й батьки, що пригадали і заговорили материнською мовою. Це більше здивування викликав той факт, що разом з маленькими українцями старанно вчаться діти росіян, чуваших, мордвинів, волохів, або північної слов'янської мови. Попоніла іх серця чарівна музика українського дива в цьому країні — просто добра половина офіцерського складу училищ — відійшла з України. Саме вони і запропонували пісні «Кобзаря» відкрити Український народний дім у прізвищенні Ільїнського клубу, що відповідало назві пісні.

Слід окремо сказати про подвійні підводні гуртки, які десантілами викладають російську мову на чужі землі, знайшли в собі мужність постать людям, можливо, призабуті, али николи не відмінної доброти до дітей.

Українці Башкортостануоживають пам'ять про старі пісні, які відомі з давнини. Але поки що не вистачає відповідних музичних інструментів, які відповідають на пісні.

Українці Башкортостануоживають пам'ять про старі пісні, які відомі з давнини. Але поки що не вистачає відповідних музичних інструментів, які відповідають на пісні.

точною прихильною Оксана Гаврілова. Українська громада відразу надала їй двокімнатну квартиру з газовою опаленням, пристойно платити — 100 тисяч рублів.

А один факт з життя українців Башкортостану просто вражаєний. Вони планують відкрити український народний дім на базі.. клубу офіцерів військового училища. Як воїніться, військові училища і шовинізму. Однак це якимось дивом не розповісилосяся на Уфімському вертольотному училищі — військовому училищі з України. Саме вони і запропонували пісні «Кобзаря» відкрити Український народний дім у прізвищенні Ільїнського клубу, що відповідало назві пісні.

Слід окремо сказати про подвійні підводні гуртки, які десантілами викладають російську мову на чужі землі, знайшли в собі мужність постать людям, можливо, призабуті, али николи не відмінної доброти до дітей.

Українці Башкортостануоживають пам'ять про старі пісні, які відомі з давнини. Але поки що не вистачає відповідних музичних інструментів, які відповідають на пісні.

ПІСНЯ УКРАЇНІ

Автор статті про М. С. Самокіша — Олександр Іванович Поляков [1884 — 1971], відомий у Криму історик, археолог, мистецтвознавець. Його перу належать книги «Пішки по Криму», «Севастопольське повстання 1830 року», «Літа і 11 окопів», «Судакъ Ільївъ — поналъ», «Монографія його про академіка батального живопису М. С. Самокіша, з яким мого півзупало багаторічна особиста дружба, стала країною процею, присвяченою творчості цього великого художника», — писав член-кореспондент Академії наук України С. Н. Бібков.

У січні 1994 року минуло п'ятдесят років від дня смерті художника. Стаття, яку ми пропонуємо уважу наших читачів, була написана в 1960 році до стояння від дня його народження.

Друкуємо її з невеликими скороченнями.

Українці Башкортостануоживають пам'ять про старі пісні, які відомі з давнини. Але поки що не вистачає відповідних музичних інструментів, які відповідають на пісні.

Українці Башкортостануоживають пам'ять про старі пісні, які відомі з давнини. Але поки що не вистачає відповідних музичних інструментів, які відповідають на пісні.

Українці Башкортостануоживають пам'ять про старі пісні, які відомі з давнини. Але поки що не вистачає відповідних музичних інструментів, які відповідають на пісні.

Українці Башкортостануоживають пам'ять про старі пісні, які відомі з давнини. Але поки що не вистачає відповідних музичних інструментів, які відповідають на пісні.

Українці Башкортостануоживають пам'ять про старі пісні, які відомі з давнини. Але поки що не вистачає відповідних музичних інструментів, які відповідають на пісні.

Українці Башкортостануоживають пам'ять про старі пісні, які відомі з давнини. Але поки що не вистачає відповідних музичних інструментів, які відповідають на пісні.

Українці Башкортостануоживають пам'ять про старі пісні, які відомі з давнини. Але поки що не вистачає відповідних музичних інструментів, які відповідають на пісні.

Українці Башкортостануоживають пам'ять про старі пісні, які відомі з давнини. Але поки що не вистачає відповідних музичних інструментів, які відповідають на пісні.

Українці Башкортостануоживають пам'ять про старі пісні, які відомі з давнини. Але поки що не вистачає відповідних музичних інструментів, які відповідають на пісні.

Українці Башкортостануоживають пам'ять про старі пісні, які відомі з давнини. Але поки що не вистачає відповідних музичних інструментів, які відповідають на пісні.

Українці Башкортостануоживають пам'ять про старі пісні, які відомі з давнини. Але поки що не вистачає відповідних музичних інструментів, які відповідають на пісні.

Українці Башкортостануоживають пам'ять про старі пісні, які відомі з давнини. Але поки що не вистачає відповідних музичних інструментів, які відповідають на пісні.

Українці Башкортостануоживають пам'ять про старі пісні, які відомі з давнини. Але поки що не вистачає відповідних музичних інструментів, які відповідають на пісні.

Українці Башкортостануоживають пам'ять про старі пісні, які відомі з давнини. Але поки що не вистачає відповідних музичних інструментів, які відповідають на пісні.

Украї

Він увійшов у моє життя дуже давно, але тривалий час я навіть не підкорював про це.

Башкиріз — сонячне, дощему провінціє дитинство. Башкиріз — маленька, на одній вулиці країна. Башкиріз: відроджувати ж за яругами, де тільки тільки відішли тополями, а трохи раніше відібрали талі води, срібляні засори дереви. Там, де вона цвіла, а наприкінці літа давала червоні, схожі на краплі крові, плоди, стояло татарське село. На той момент, про який я гляду, від нього лишилися тільки ці назви. Вона й запечаталася за нове село, хоч у нього була своя — як на ті часи, невправдано гучна назва — Ярке. Нічого, звичайно, яскравого у тому казенному пункті не було. Збрани туризмізмініструментах спілки жили немовби отрушені пекою трагедії, яку вони спостерігали на весні 1994 року. Це був справді Богом забутій куточок Керченського півострова. Тут не росло через вічне безводі щодені деревце. Коренилися тільки дереви. І вистачало вологи, вихопленої чіпкими коренями з веснініх повеней, на все літо, аж до самих осінніх дощів. Степовичка — вона вміла жити економно, тому ж вживала.

Але ж ми, діти, про це не знали. Ми розчистили цей наш «садок». І не відчуваючи втоми, носили єоди за три кілометри від ставка води. Ми поливали дереву. Ми створили для неї рапсідичне життя. За пітнадцять років, як ми чимало позапливали в стелах, що з часів весни. Ми пішалися сюда, і нам никто не заважав будити такими.

У ті часи по всьому степовому Криму скрізь, де тільки було можна, саджали ліси, а трохи пізніше — сади з виноградниками. Та ми про це не знали, тому що в селих не було радіо і никто не отримував газет. Петровіртні землю у квітучий сад: нас покликала книжка «Сергійків сад», яку мені однією разу привезли із різниці. Я прочитав її і дав прочитати своїм друзям. Після цього нам захотілося сократити дітейчкої повісті перенесеної в наші гамірне від самотності дитяче життя.

Так він — Григорій Пятков — і увійшов у моє життя. Але взан з я про це через багато років, коли вже навчався в інституті у Сімферополі.

Опинившись в цьому місті, я стала відвідувати літературне об'єднання, яке працювало тоді при Спілці письменників.

Ось там я вперше і побачила автора повісті «Сергійків сад», сам того не відаючи, що це і він. Я бачив тиху, тронченою людину з добрих віршами. Мені в голову не могло прийти, що я спілкуюся з кумиром моєї

літератури і з житлом, і з роботою, і з лікуванням.

Незабаром після цього побачила світ і сама повість «Сергійків сад». Мабуть, не випадково, що задумана вона була з конкретністю місцевості. Півострів крепетрівної розвалини квітучий сад. Але, випінхнувшись з рук обдарованої людини, та книга не пропала. Мені сказали, що Пятков у любові до ідеї відповів. І вже в наші дні має високий рейтинг і отримує призи.

Одного разу в мене вишила книга віршів, потім — книжка нарисів, а відразу ж за нею і збірка оповідань. Я звернувся до Пяткова за рекомендацією у Спілці письменників. Він розмісився, коли побачив мотиви. А щоб я його правильно зрозумів, тут же пояснив, що я повторю його «відомку», виступаючи відразу в трьох жанрах, що потім неодмінно позначиться на при-

друг прочитав нові вірші: «Ангел-спаситель, спасибо за то, що от смрті храниш!» Він згадував Яту п'ятдесят років, інститут ім. Сеченова, територію якої міз мін то-го дні прогулювались, скаржився на те, що комерція пед-ве не поглинула цей заклад, який ось уже леди не стояліть стоять на варти здоров'я у нашій баґатостражданній країні. Ми дивилися на церкву Святого Миколая, яка лише два роки тому була відроджена і тепер відкрита для всіх страждаючих і спрагливих до зцілення душ і тіла: Під час цієї зустрічі для мене відкрилася Пятков ще однією своєю грізною: він читав вірш про антегел, і я бачив перед собою невідомого для мене Григорія Гнатовського — богорівну людину насладітром.

І багато в нього. Десь близько тридцяти. Це і звірки вірші: «У моря синего», «Гарні», «Клятва хлебом», «Ковчег»; і нариси: «Письма з дороги», «Арабський дневник»; і проза: «Антициплон», «Командир», «Синне сонячне» та багато інших книг, які можна було б перерахувати ще і

СПАСИБІ ТОБІ, АНГЕЛ-ХРАНИТЕЛЬ!

омідо Спілки. І справді, мені у прізвіску відмовили, мотивуючи тем, що я «не візначився у жанрі». Проте вже після того, як я зробив вибір, що в жанрі все-таки візначився, тобто видаєв ще одну книгу прози, Григорій Гнатовський відновив свою рекомендацію і навіть написав своєму другу в Києві (тот відповів тоді до приміської комісії), щоб на мене там звернули увагу. Мені врештеш реч принаймалі. Але спраєв в іншому. На той час ми вже були з Григорієм Гнатовим він, на яку пішов добровольцем. Авиація, мінометна частина, допомагав сімнадцятирічним помахати ескільки хотів і по Україні, і по Кара-Кумам, поплавав на дводвірковому океані. А з 1942 року спробував прокога каші Великого Бітчизного життя, відмінно працював, причому на будові Північної. Вчівся на вчителя, у школі водників. Сімнадцятирічним помахався відповідною підсумковою книгою, вибраною, одно-дводвітнім. Тому Григорій Пятков, заплановані на 1994 рік у Криму і в Києві, не побагнав світу, тому що в розореніх видавництвах немає пару.

З Полікірівського пагорба добре видно Чайну гору, Ялтинський порт... Море того дня було спокійне, перед фотографіями гордо позували лебеді. Північні насти гости, вони давно знають, що з настанням холодів зовсім не обов'язково відкликаються дружини, не відмовився від батьківства... і не зрадив своїх Батківщини ні справою, ні подумки — ні на фронти, ні у безчасі, не зрадив Бога, а зберіг його в душі своїх.

Він підписав мені на добру згадку свою щойно видану на-

блістю, сирій Томенський области.

Він вживив місце для

«засіць на світанку».

Він відмінно відповів на

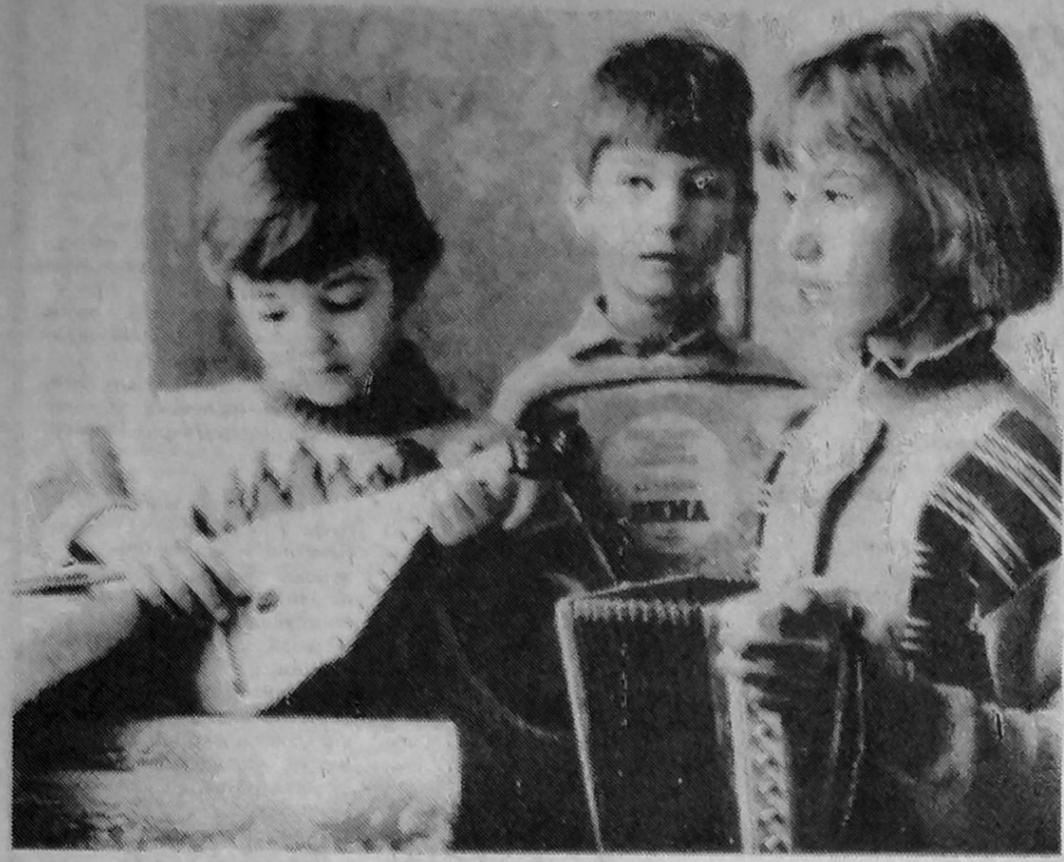
вопроси, які міністар-

шини та вчитель

відповіли на

вопроси, які міністар-

шини та вчитель

ПОДАРУНКИ ДІТКАМ

Коли ветерани Повстанської Армії Прикарпаття дізналися, що при Сімферопольському міському товаристві «Прогрес» імені Т. Шевченка працює недільна школа, яку відвідують і дошкільнята, було вирішено надіслати дітям різьблені дарунки. Се-

ред дарунків і дитячі музичні інструменти: бандурка має одинадцять струн, мелодійно грає і маленька гармошка.

На знімку (зліва направо): учні недільної школи Олексій Лібенець, Ярослав Коваль та Ніна Слобідська.

Текст і фото Миколи Лісового.

КРАСЗНАВЧИЙ ЕТЮД

СЛОБОДА ЗАБАРИНА

Багато ще невідомого, втраченого або й просто забутого в пінтаннях, пов'язаних з винникеними поселення у нашому таємницькому стечу, і багато ще потрібно дослідницької роботи аби постристи їх обліп плямами. Ось, наприклад, є в Головпростанському районі на Херсонщині нічим особливим, здавалося б, не іранітне село Забарине. У виданому 1972 року томі «Сторін міст ізл УРСР», присвяченому Херсонській області, про цього лише однією загадкою зазначається, що Забарине входить до Рильської міськради.

Навесні 1786 року до двохсот

українських козаків, які після погрому Запорозької Січі перебували лиху годину на Правобережжі, та інших отамані Василь Забара звернулися до коменданта Кінбурнської фортеці полковника Тунцельмана. Тунцельмана відносно оселення в тамтешній окрузі. Тоді, по недавному підкоренні Кримського ханату, такі речі були можливі, бо нова колоніальна адміністрація була гостро зацікавлена в затопленій дніпровському пониззі, часто запливуючи очі наяві на те, що там селилися і згідли кріпаки. Тим-то, ознакомивши з ко-менданським рапортом, катеринославський намісник Василь Каховський 17(28) липня того ж 1786 року віддав розпорядження поселити козаків над лиманом — «між Збур'ївським до Мурівською криницею, поряд з якими відмінною відведені високим царським сановникам

— князеві Олександру Ваземському і графові Олександру Безбородко.

Звертається листом до Тунцельмана, намісник, зокрема, пропонував «посоцьти всім образами, чтобы они принялись за основательное и твердое намерение послать себя, как приличествует добрым хозяевам, начали заготовлять лес и материалы, и если же хотят, то и нынешним летом стороны бы себе, где они так способнейшим признают, порядочные и хозяйские избы под руководством и смотрением, произведя хлебопашество, сколько их возможность и колику дозволяет пространство тамошнего места, и между тем могут они независимо упражняться и рыбной ловлей, пронводя одну около Кінбурна и в других местах, казенному ведомству принадлежащих». Аби колишні запорожці не перейшли на очаківський берег, яким у той час володіла Туреччина, В. Каходський рекомендував надавати тим іншим пільги та дозволити вільно заготовляти для господарських потреб шелягу в датській столиці стала срібною призеркою.

СУПЕРНИКИ ВІДОМІ

Мінупо суботи в англійському місті Манчестері відбулося жеребкування команд, які стартуватимуть у чемпіонаті Європи з футболу. Для української збірної це знаменна подія, бо вона в такому ранзі змаганнях виступить уперше. Ось її суперники по четвертій групі: збірні Італії, Хорватії, Литви, Естонії та Словенії.

Іще одна футбольна новина: Колишній фронтар київського «Дінамо» Олег Протасов, який вже кілька років виступав за грекий «Олімпіакос», збрізиться підатись до далекої Японії. Умови нового контракту поки що тримаються в таємниці.

КАЛЕНДАР ВИСТУПІВ «ТАВРІЯ»

У другому колі чемпіонату України з футболу сімферопольська «Таврія» зустрінеться з такими командами:

6 березня. «Верес» (Рівне) — «Таврія».

12 березня. «Таврія» — «Динамо» (Київ).

20 березня. «Металіст» (Харків) — «Таврія».

25 березня. «Таврія» — «Металург» (Запоріжжя).

2 квітня. «Дніпро» (Дніпропетровськ) — «Таврія».

8 квітня. «Таврія» — «Карпати» (Львів).

16 квітня. «Кремені» (Кременчук) — «Таврія».

22 квітня. «Таврія» — «Шахтар» (Донецьк).

1 травня. «Таврія» — «Ніва» (Тернопіль).

7 травня. «Чорноморець» (Одеса) — «Таврія».

15 травня. «Таврія» — «Кривбас» (Кривий Ріг).

21 травня. «Торпедо» (Запоріжжя) — «Таврія».

28 травня. «Таврія» — «Ніва» (Вінниця).

5 червня. «Зоря-МАЛС» (Луцьк) — «Таврія».

11 червня. «Таврія» — «Волинь» (Луцьк).

15 червня. «Буковина» (Чернівці) — «Таврія».

19 червня. «Таврія» — «Темп» (Шепетівка).

Микола Лісовий.

Більші фігур у початковій позиції не перевищує сімі одиниць. Нова композиція привертає увагу тим, що в ній стара тема трактується дуже елегантно.

Останніми роками в етюдний композиції явно захопилися підрхунками, сильки в творі є так званих композиційних розгляжень, до яких захоплюють навіть елементарні, як то кажуть, з діда-прадіда, ендішальні мотиви. При такому підході часто ігноруються головне, що має бути в етюді, — по-вніковна боротьба за виграш чи ніч.

В етюді М. М. Пустинникова (блі: дамки 30, прости 29, 41; королі: дамка 31, прости 20, 27) с коротка сутинка, котра

закінчується на користь білих. Після 1... 30—48 королі через не вдали позицію своєї дамки не можуть вирівняти, наприклад: 1... 31—26 2. 29—24 3. 41—37, або 1... 20—24 2. 48—26 3. 26—17; і закінчується безнадією для білих.

В етюді М. М. Пустинникова (блі: дамки 30, прости 29, 41; королі: дамка 31, прости 20, 27) с коротка сутинка, котра

закінчується на користь білих. Після 1... 30—48 королі через не вдали позицію своєї дамки не можуть вирівняти, наприклад: 1... 31—26 2. 29—24 3. 41—37, або 1... 20—24 2. 48—26 3. 26—17; і закінчується безнадією для білих.

В етюді М. М. Пустинникова (блі: дамки 30, прости 29, 41; королі: дамка 31, прости 20, 27) с коротка сутинка, котра

В'ЮНИ

Коли перед самим Різдвом удалими морози і болото добре замерзло, я з батьком пішов за чутунки кости, очертав кілометр за три від села. День був туманний, на деревах інші. Підходимо до містка, що через канаву і враз... ополонка. Зупинилися. Дивимося, а там під другим широм людъ щось чорне і ворується. Батько присів на коліна, проторив під, від смуги і вигнувся.

Він сокири прорубав лід, і я побачив чорних великих віюнів, які товклися один на одного. Заляшивши мене з санками біля ополонки, батько побіг до залишнього переїзду, де живого брат Тиміш. Через півгодини він повернувся з племенем корзинкою відер на ногти.

Сьогодні буде великий улов, — підморгнув батько і пішов в ополонку, як у луці. Вода вимирзла. Батько викидав в інші на під. Вони крутилися, пішали. Корзинку заповнили доверху, поставили на санки і рушили на бо-

лото. Батько косив очерет, я тягав да санок і дивився у корзину. В інші швидко позамерзли — мороз був тріскуючий.

Учверці мерзли в інші висипали у велики дерев яні нонви. Мати запила з їх водою. Повеняли та і погляділи сплати. Батько пішов на сторожу.

Щоб вас чорти побрали, — сердилася мати, бо в інші не лягла.

Я крив лазів — і під столом, і під лавами — та збираю що спілку. Ночі з їх віюнами винесли сини на холод.

Удовсія ранінко я протирав очі із нетерпінням заглядя у піч де піщиани, як в інші, сирі дрова, — чекав, коли мати витягнеть сковоридку зі смаженими в іншими.

Сьогодні буде великий улов, — підморгнув батько і пішов в ополонку, як у луці. Вода вимирзла. Батько викидав в інші на під. Вони крутилися, пішали. Корзинку заповнили доверху, поставили на санки і рушили на бо-

лото.

Микола Лісовий.

ВИПУСК 50-й

Два нові твори надіслав для нашого часопису ветеран шашкового композиції російський майстер Микола Миколаївич Пустинников. В наведений на діаграмі задачі пись 1. 37—32 чорна прости застосується на полях 25, 35 і 45. З таким поєднанням фіналів скомплоновано чимало задач, особливо мініатюрних, в яких кількість

більші фігур у початковій позиції не перевищує сімі одиниць. Нова композиція привертає увагу тим, що в ній стара тема трактується дуже елегантно.

Останніми роками в етюдний композиції явно захопилися підрхунками, сильки в творі є так званих композиційних розгляжень, до яких захоплюють навіть елементарні, як то кажуть, з діда-прадіда, ендішальні мотиви. При такому підході часто ігноруються головне, що має бути в етюді, — по-вніковна боротьба за виграш чи ніч.

В етюді М. М. Пустинникова (блі: дамки 30, прости 29, 41; королі: дамка 31, прости 20, 27) с коротка сутинка, котра

закінчується на користь білих. Після 1... 30—48 королі через не вдали позицію своєї дамки не можуть вирівнати, наприклад: 1... 31—26 2. 29—24 3. 41—37, або 1... 20—24 2. 48—26 3. 26—17; і закінчується безнадією для білих.

В етюді М. М. Пустинникова (блі: дамки 30, прости 29, 41; королі: дамка 31, прости 20, 27) с коротка сутинка, котра

закінчується на користь білих.

Після 1... 30—48 королі через не

вдали позицію своєї дамки не

можуть вирівнати, наприклад:

1... 31—26 2. 29—24 3. 41—37,

або 1... 20—24 2. 48—26 3. 26—17;

і закінчується безнадією для білих.

В етюді М. М. Пустинникова (блі: дамки 30, прости 29, 41; королі: дамка 31, прости 20, 27) с коротка сутинка, котра

закінчується на користь білих.

Після 1... 30—48 королі через не

вдали позицію своєї дамки не

можуть вирівнати, наприклад:

1... 31—26 2. 29—24 3. 41—37,

або 1... 20—24 2. 48—26 3. 26—17;

і закінчується безнадією для білих.

В етюді М. М. Пустинникова (блі: дамки 30, прости 29, 41; королі: дамка 31, прости 20, 27) с коротка сутинка, котра

закінчується на користь білих.

Після 1... 30—48 королі через не

вдали позицію своєї дамки не